

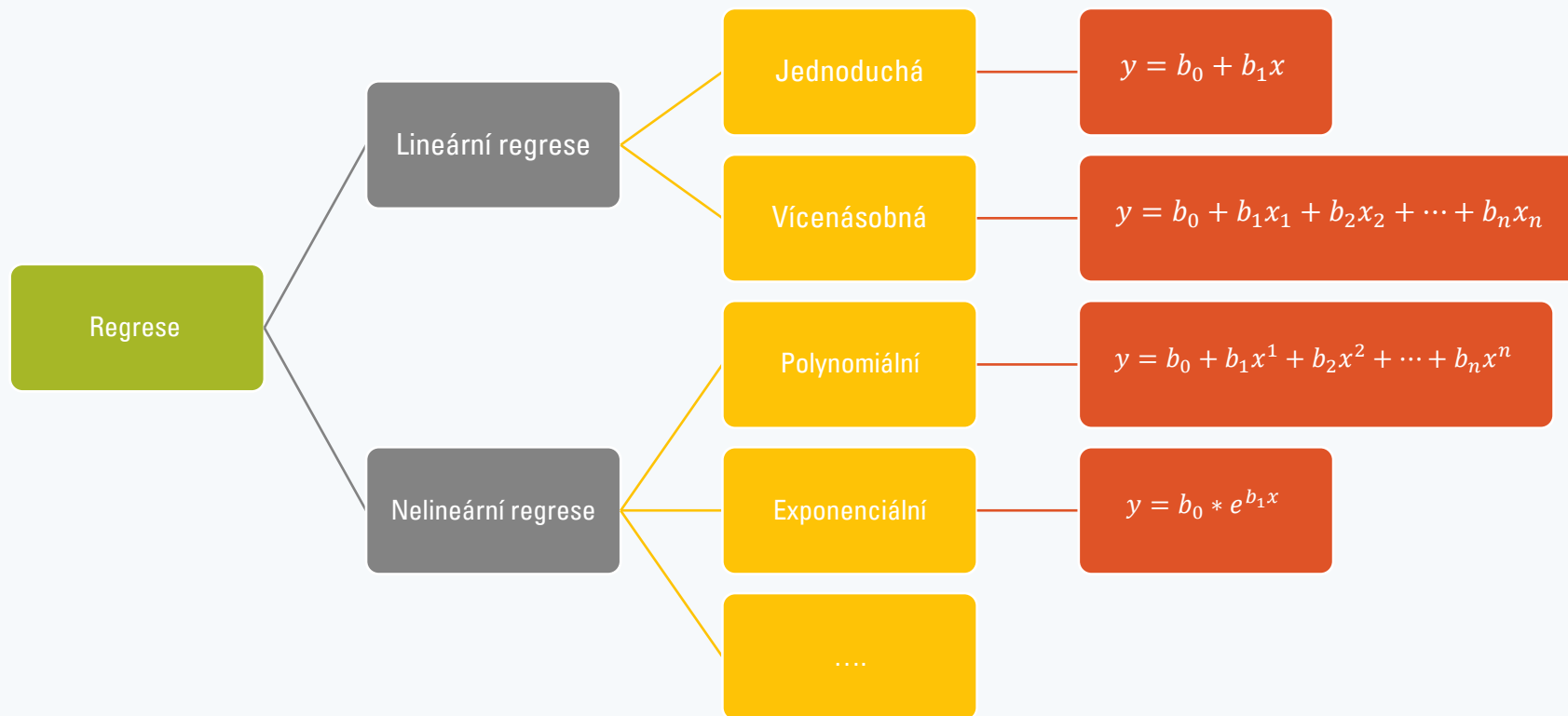

Testy v regresi. Validace regrese

Pavla Pecherková

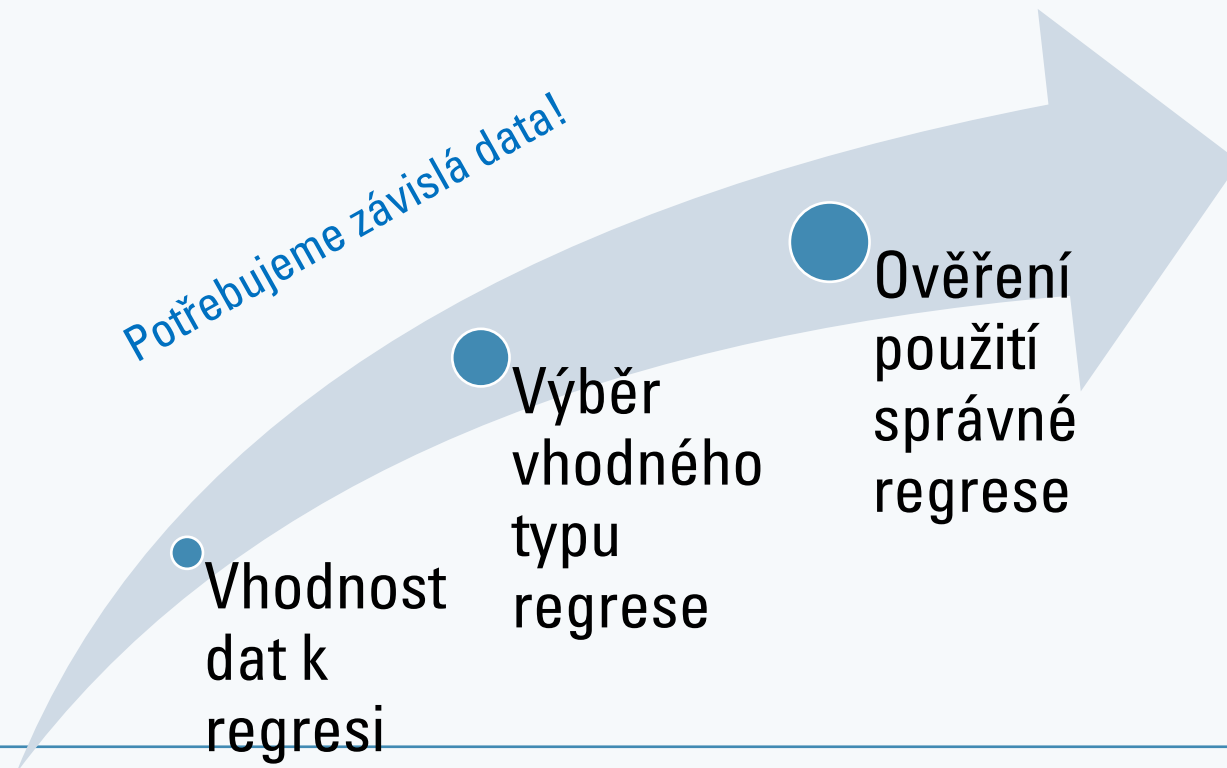
29. 4. 2021

Druhy regresí

Postup při zpracování regrese

- Jak vybrat jakou regresi použiji a zvolila jsem správně? Držíme se následujícího postupu:

Vhodnost dat k regresi

Data jsou vhodná k regresi, pokud jsou závislá → korelační koeficient nesmí být roven 0

Potřebujeme zamítnout

PEARSONŮV TEST KOR. KOEFICIENTU

Předpoklad:

1. Spojitá data,
2. předpokládáme $N(\mu, \sigma^2)$,
3. párové výběry.

- H_0 : náhodné veličiny jsou lineárně nezávislé
- H_A : náhodné jsou lineárně závislé

Spearmanův test kor. koeficientu

Předpoklad:

1. Spojitá data,
2. párové výběry.

- H_0 : náhodné veličiny jsou nezávislé
- H_A : náhodné jsou závislé

Lineární (jednoduchá)
regrese

Vícenásobná lineární
regrese

Nelineární
polynomiální regrese

Nelineární
exponenciální regrese

Výběr vhodného typu regrese

Lineární (jednoduchá)
regrese

Vícenásobná lineární
regrese

Nelineární polynomiální
regrese

Nelineární exponenciální
regrese

Regresní analýza

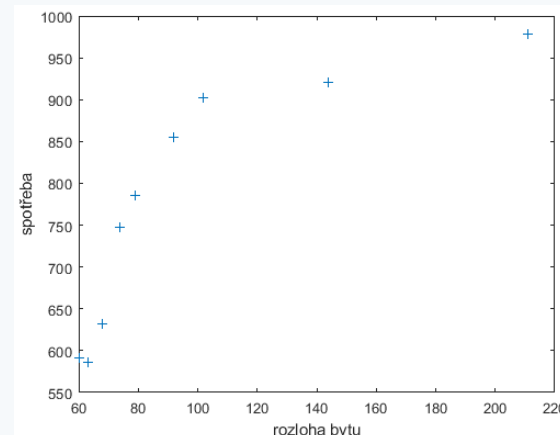
- Sledujeme měsíční spotřebu elektřiny v kWh vzhledem k rozloze domácnosti v m².

Velikost bytu	60	63	68	74	79	92	102	144	211
spotřeba	591	586	632	747	785	855	902	920	978

Jsou zvolená data vhodná pro regresi? A pokud ano, jaká bude hodnota regresních koeficientů?

1. Jsou data vhodná k regresi?

- Normalita dat – rozhodneme se, zda použijeme Pearsonův nebo Spearmanův test korelačního koeficientu
- Normalitu u prvního výběru (velikost bytu) zamítáme, proto použijeme Spearmanův test a nelineární regresi


```
[~,p_vb]=adtest(velikost_bytu)
```

```
p_vb = 0.0202
```

```
[~,p_s]=adtest(spotreba)
```

```
p_s = 0.4945
```

```
[r,p]=corr(velikost_bytu',spotreba','type','Spearman')
```

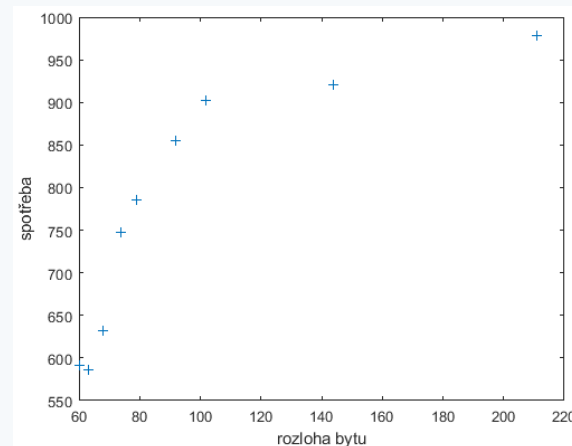
```
r = 0.9833
```

```
p = 4.9603e-05
```

Kterou nelineární regresi? Není zadání – zkusíme poznat z grafu

- Určování regrese:

1. Body nevypadají na exponenciální regresi → polynomiální regrese
2. Polynomiální regrese – 2. nebo 3. řádu? (sleduji počet „zlomů“)

mdl_spotreba =
Linear regression model:
 $y \sim 1 + x1 + x1^2$

Estimated Coefficients:

	Estimate	SE	tStat	pValue
(Intercept)	31.821	137.72	0.23106	0.82494
x1	11.705	2.4529	4.7719	0.0030883
x1^2	-0.034646	0.0090919	-3.8106	0.0088576

Number of observations: 9, Error degrees of freedom: 6
Root Mean Squared Error: 52.7
R-squared: 0.905, Adjusted R-Squared: 0.873
F-statistic vs. constant model: 28.6, p-value = 0.000859

2. řád

mdl_spotreba =
Linear regression model:
 $y \sim 1 + x1 + x1^2 + x1^3$

Estimated Coefficients:

	Estimate	SE	tStat	pValue
(Intercept)	-1011.5	213.24	-4.7436	0.0051338
x1	40.78	5.799	7.0323	0.00089755
x1^2	-0.27905	0.048063	-5.806	0.0021376
x1^3	0.00061833	0.00012117	5.1028	0.0037612

Number of observations: 9, Error degrees of freedom: 5
Root Mean Squared Error: 23.2
R-squared: 0.985, Adjusted R-Squared: 0.976
F-statistic vs. constant model: 107, p-value = 5.88e-05

3. řád

Porovnáme
RMSE
 $23.2 < 52.7$
↓
3. řád je lepší

Ale je vůbec polynomiální regrese vhodná? Dá se pro tato data použít? To nám řekne F-test

Validace regrese

F-test podílu vysvětleného a nevysvětleného rozptylu

- Poprvé jsme o něm mluvili u analýzy rozptylu (ANOVA).
- Budeme porovnávat odchylky mezi skutečnými (naměřenými) y a očekávanými (predikovanými) $\hat{y} = y_p$.
  - Vysvětlená odchylka = odchylka predikce od průměru ($\hat{y}_i - \bar{y}$)
    - Nemůže být stejná, protože to by predikovaná hodnota musela být vodorovná
  - Nevysvětlená odchylka = odchylka skutečné hodnoty od predikce ($y_i - \hat{y}_i$)
    - Nevíme, proč to není stejné – je to šum, nebo je to špatným typem regrese?
- Statistika:

$$T = \frac{(n-2) \sum_{i=1}^n (\hat{y}_i - \bar{y})^2}{\sum_{i=1}^n (y_i - \hat{y}_i)^2} \sim F(n-1)$$

- H_0 : zvolená regrese je nevhodná
- H_A : zvolená regrese je vhodná

⇒ Chceme zamítnout!

Předchozí příklad

```
mdl_spotreba =
Linear regression model:
y ~ 1 + x1 + x1^2 + x1^3
```

	Estimate	SE	tStat	pValue
(Intercept)	-1011.5	213.24	-4.7436	0.0051338
x1	40.78	5.799	7.0323	0.00089755
x1^2	-0.27905	0.048063	-5.806	0.0021376
x1^3	0.00061833	0.00012117	5.1028	0.0037612

Number of observations: 9, Error degrees of freedom: 5
 Root Mean Squared Error: 23.2
 R-squared: 0.985, Adjusted R-Squared: 0.976
 F-statistic vs. constant model: 107, p-value = 5.88e-05

Zamítáme hypotézu, že zvolená regrese byla nevhodná.

Validace regrese

Test bělosti reziduí / Durbin-Watson test

Další z testů vhodnosti použité metody – jsou založeny na sledování reziduí (rozdílu mezi predikovanou hodnotou a skutečnou hodnotou), tedy $e_i = y_i - \hat{y}_i$

• Test bělosti reziduí

- H_0 : rezidua jsou nezávislá → regresní metoda je vhodná
- H_A : rezidua nejsou nezávislá → regresní metoda **není vhodná**

• Statistika:

$$T = \frac{2b - (n - 2)}{\sqrt{n - 1}} \sim N(0,1)$$

$$\text{kde } b = \sum_{i=1}^n b_i \quad \text{a} \quad b_i = e_i - \underbrace{e_{0,5}}_{\text{medián}}$$

• Durbin-watson test

- H_0 : rezidua jsou nekorelovaná → regresní metoda je vhodná
- H_A : rezidua jsou autokorelovaná → regresní metoda **není vhodná**

• Statistika:

$$T = \frac{\sum_{i=1}^{n-1} (e_{i+1} - e_i)^2}{\sum_{i=1}^n e_i^2}$$

- kde n je počet pozorování.

Matlab Test na bělost reziduí neobsahuje v základu → jako alternativu k f-test používáme Durbin-Watson test.

U obou testů nechceme zamítnout hypotézu (rozdíl proti f-test, kde chceme).

Vícenásobná lineární regrese

- U této regrese není možné otestovat korelaci, protože máme víc jak 2 výběry. Správně by měla být normalita dat, ale i to není zárukou pro správný výpočet. Na druhou stranu i „nenormalita“ dat nemusí vždy zaručovat, že data nejsou vhodná k regresi (pokud nezávisle proměnná x bude rok, tak to není normální rozdělení a přesto mohou být data vhodná k regresi).
- Zjednodušeně lze říci, že pokud mám víc nezávisle proměnných, není třeba testovat normalitu dat a uděláme rovnou vícenásobnou lineární regresi.

Měli bychom dodržet základní pravidla:

1. Nezávisle proměnné jsou **vzájemně nezávislé**.
2. Nezávisle proměnné jsou párové.
3. Máme spojitá data.

$$y = b_0 + b_1x_1 + b_2x_2 + \dots + b_nx_n$$

Příklad:

Chceme zjistit, co ovlivňuje cenu čokolády. Máme 4 nezávisle proměnné: (x_1) cukr, (x_2) kakao, (x_3) mléko a (x_4) sušené mléko.

(nezávislost je mezi všemi veličinami mimo mléko a sušeného mléka - viz Matlab, ale pro názornost, tam necháme obě).

```
mld_cokolada=fitlm([cukr' kakao' mleko' sus_mleko'],cokolada')
```

```
mld_cokolada =  
Linear regression model:  
y ~ 1 + x1 + x2 + x3 + x4
```

Estimated Coefficients:

	Estimate	SE	tStat	pValue
(Intercept)	10.587	4.2123	2.5135	0.030729
x1	-0.27451	0.1047	-2.6218	0.025519
x2	0.1343	0.039194	3.4266	0.0064754
x3	0.66679	0.3092	2.1565	0.056443
x4	-0.0059329	0.03616	-0.16407	0.87294

```
Number of observations: 15, Error degrees of freedom: 10  
Root Mean Squared Error: 1.3  
R-squared: 0.878, Adjusted R-Squared: 0.829  
F-statistic vs. constant model: 18, p-value = 0.000146
```

H_0 : parametr regrese $b_i = 0$, je možné, že parametry $p > 0,05$ lze vynechat. Redukce má pravidla, ale to je nad rámec tohoto kurzu. Na první analýzu stačí informace o p .

$p > 0,05$

Vybraná metoda je vhodná.

Postup při regresi

1. Test normality u obou výběrů

- a. zamítám H_0 (data pochází z normálního rozdělení) → nelineární regrese
- b. nezamítám H_0 (data pochází z normálního rozdělení) → lineární regrese

2. Test vhodnosti dat k regresi

- a. zamítám H_0 (data jsou nezávislá) → pokračuji k bodu 3
- b. nezamítám H_0 (data jsou nezávislá) → KONEC

3. Zvolení metody regresní analýzy na základě bodu 1 případně grafu

- a. Zjištění regresních koeficientů ($b_0, b_1, \dots, b_n$)
- b. U nelineární regrese – možnost porovnání RMSE

4. Predikce

- a. hledaná predikce v bodech,
- b. predikce v bodech závisle proměnných

5. Test vhodnosti použité metody regresní analýzy

- a. zamítám H_0 (nebyla zvolena správná metoda) → KONEC (výsledky mohu použít)
- b. nezamítám H_0 (nebyla zvolena správná metoda) → vrátím se ke kroku 3 a zkusím jinou metodu

- Výjimka: Vícenásobná lineární regrese – začíná u 3